

Egne og deres betydningsfulde Indsats i erhvervsmæssig og kulturel Henseende, ligesom han ogsaa har givet værdifulde Bidrag til Oplysning om de mennonitiske Slægters Historie. Derimod kunde man have ønsket, at Baggrundsskildringen havde været noget fyldigere, og at der var vist en dyberegaaende Interesse for at fremdrage Træk til Belysning af Mennoniternes religionshistoriske Ejendommeligheder. Fremstillingen er klar og strengt saglig, men Bogen vilde have været lettere læst, om Forf. havde frigjort sig fra det paa en Gang skematiske og fragmentariske Præg, der kendetegner hans Form. *Bjorn Kornerup.*

Forschungen zur internationalen Finanz- und Bankgeschichte. Barthold Georg Niebuhr als Finanz- und Bankmann ved Adolf Trende (Berlin 1930) er ikke, hvad Begyndelsen af Titelen kunde tyde paa, en Bog om Niebuhr som Finans- og Bankmand, men blot et Udvalg af N.s Skrifter, Betænkninger og Breve, der er foretaget for at give Læseren et Indblik i, hvad N. mente om finansielle Forhold — i det Haab naturligvis, at Læseren paa dette Grundlag skal naa til en Værdsættelse af N.s Indsats paa dette Omraade. Udgiverens Arbejde har indskrænket sig til — foruden at foretage selve Udvalget af N.s Efterladenskaber og forsyne det med Noter — som Indledning at give en Oversigt over N.s finansielle Liv, d. v. s. hans Arbejde med finansielle Forhold; denne fylder kun 10 Sider og prætenderer saaledes ogsaa kun at være en Indledning.

Hvad her er samlet har for langt den største Dels Vedkommende tidligere været trykt og vedrører kun Tiden efter at N. i 1806 var gaaet i preussisk Statstjeneste. Heraf følger, at Bogen ikke er af særlig Interesse for dansk Historie; lejlighedsvis omtaler vel N. danske finansielle Forhold, men uden at fortælle noget særligt bemærkelsesværdigt. Bogen maa derfor søge sin Betydning dels for Preussens Finanshistorie dels for Bankpolitikens Historie i Almindelighed. Hvad det første Punkt angaar formaar jeg ikke at bedømme dette; kun den, der indgaaende kender Preussens Finanshistorie i disse Aar, kan dømme om Betydningen af de enkelte Beretninger og Kommissionsindlæg, der her for første Gang trykkes. Spørger man derimod om, hvorvidt man ved den foreliggende Bog beriger Historien om de finansielle Ideer og bankpolitiske Teorier ved saaledes igen at bringe N.s Anskuelser frem for Nutidens Læsere, maa dette sikkert benægtes; N.s Indsigt paa disse Omraader var ikke særlig fremragende og var

næppe ud over, hvad mere indsigtsfulde Folk i Datiden mente; man synes i vore Dage at være tilbøjelig til at mene, at enhver, der i en Inflation Tid har paavist, hvorledes Inflationen opstaar, og hvorledes den virker, har været forud for sin Tid; længe før N. var man imidlertid klar over disse Forhold. Bogen bekræfter derfor det Indtryk, man allerede havde vundet af N., at det ikke var i Finanslitteraturen, han gjorde sit Livs Indsats.

Axel Nielsen.

Den kendte kirkehistoriske Forfatter H. G. A. Jørgensen, der har gjort sig fortjent ved sine mange gode, populære Skildringer af ældre Tiders Historie, har i sin Bog *Ribebispen Gabriel Koch* (Kbhvn. 1930) leveret ikke uinteressante Bidrag til moderne dansk Kirkehistorie. Det kan maaske i og for sig være tvivlsomt, om der tilkommer Gabriel Koch en saa stor Betydning, at det var rimeligt at skrive en Bog paa over 300 Sider om ham, men til Gengæld er der baade under Behandlingen af Kochs Virksomhed som Præst (i Vildbjerg, Herning og Odense) og som Biskop og i de Afsnit, der belyser hans Stilling overfor de folkekirkelige Retninger og Tidens Kirkepolitik, hans Indsats som Forkynder, Foredragsholder og kirkelig Organisator samlet et stort Stof, der paa mange Maader er af Værdi til Forstaaelse af Forhold og Personligheder i de sidste 50 Aars Kirkehistorie. Derimod er det kun i mindre Grad lykkedes Forf. at tegne et virkeligt Helhedsbillede af Hovedpersonen. Dette hænger tildels sammen med Bogens Anlæg, der i mangt og meget kan minde om en Skildring af en anden Ribebisp, Christine Daugaards Mindebog om hendes Fader J. B. Daugaard. Som denne bestaar ogsaa Jørgensens Biografi for en væsentlig Del af større og mindre Uddrag af Breve, Familieoptegnelser, Prædikener og Foredrag, ofte blot sammenholdte ved enkelte supplerende Bemærkninger. Denne Fremgangsmaade kaster et flimrende uroligt Skær over Fremstillingen, stort og smaat blandes mellem hinanden, og det er vanskeligt at bevare Overblikket. Tilmed kan Udvalget, særlig af de medtagne Brevuddrag, næppe altid kaldes vellykket. Navnlig i Brevene fra Kochs Studieaar og Udenlandsrejser findes alt for mange Udtalelser om velkendte Fænomener, der hverken giver noget egentligt nyt eller noget karakteristisk for Brevskriveren. Ogsaa Forf.'s Baggrundskildring bærer et noget ujævnt Præg — paa nogle Punkter er den ikke dybtgaaende nok, paa andre sikkert vel bred, og de afgørende Linier er ikke altid ridset tilstrækkeligt klart op. Som et virkeligt Fortrin maa det derimod fremhæves, at Forf. i sin Omtale af Forhold og Personligheder, særlig fra den nyeste Tid, hvorom